

На основу члана 27. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 116/07 и 88/09), члана 31. Закона о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС”, бр. 36/06), члана 70. Устава Српске православне цркве (Службени лист Српске православне цркве „Гласник”, бр. 7-8 од 1. августа 1947. године) и члана 15. Уредбе о вршењу верске службе у Војсци Србије („Службени гласник РС”, бр. 22/11), Министарство одбране Републике Србије и Свети архијерејски синод Српске Православне Цркве закључују

С П О Р А З У М

О ВРШЕЊУ ВЕРСКЕ СЛУЖБЕ У ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

Предмет споразума

Члан 1.

Овим споразумом се уређују међусобни односи Министарства одбране Републике Србије и Српске Православне Цркве у вези са вршењем верске службе у Војсци Србије.

Принципи организовања и вршења верске службе

Члан 2.

Верска служба у Војсци Србије представља организовани вид делатности традиционалних цркава и верских заједница у војној средини.

Верска служба у Војсци Србије се организује ради остваривања слободе вероисповести, јачања духовних и моралних вредности припадника Војске Србије, неговања војничких врлина и патриотизма, као и обликовања грађанске одговорности.

Верска служба организује се у Војсци Србије у функцији развоја, изградње, одржавања и повећања њених оперативних способности приликом извршавања свих дефинисаних мисија и задатака.

Вршење верске службе у Војсци Србије не може се организовати ради вршења мисионарства цркава и верских заједница у војној средини.

Команданти, начелници јединица, односно директори установа Министарства одбране и Војске Србије одговорни су за организацију верске службе у својим саставима и омогућавање остваривања слободе вероисповести припадника Војске Србије, као и за логистичку подршку у вршењу делатности верске службе.

Надлежности и организација верске службе и статус војних свештеника

Члан 3.

Верску службу у Војсци Србије, поред свештеника односно верских службеника других традиционалних цркава и верских заједница, врше и свештеници Српске Православне Цркве, који су овлашћени за обављање богослужбених и осталих верских делатности у складу са аутономним прописима Српске Православне Цркве.

Свештеници Српске Православне Цркве који врше верску службу у Војсци Србије (у даљем тексту: војни свештеници) јесу професионална војна лица високе стручне спреме у статусу официра Војске Србије, у складу са законом.

Војни свештеник има помоћника.

Помоћници војних свештеника су професионална војна лица у статусу подофицира Војске Србије, у складу са законом.

Помоћници војних свештеника не могу да обављају богослужбене делатности.

Члан 4.

Организација верске службе у Војсци Србије је у надлежности Генералштаба Војске Србије.

У командама оперативног и тактичког нивоа и у установама Министарства одбране, војни свештеници потчињени су командантима (начелницима или директорима) јединица или установа.

Помоћници војних свештеника потчињени су војним свештеницима.

Војни свештеници, са основа канонског права и аутономног права Српске Православне Цркве, одговорни су архијереју Српске Православне Цркве из члана 11. овог споразума.

Положај и права војних свештеника

Члан 5.

Војни свештеници, са основа канонског права и аутономног права Српске Православне Цркве, изједначени су са осталим свештеницима Српске Православне Цркве, укључујући и право на стицање звања у оквирима њене јерархије јурисдикције о чему брине архијереј из члана 11. овог споразума.

Војни свештеници остварују право на здравствено, пензијско и инвалидско осигурање, право на плату, накнаде и друга примања, као и остала права по основу њиховог статуса, у складу са законом.

Формацијска места војних свештеника

Члан 6.

Војни свештеници распоређују се на формацијска места у Војсци Србије, Војној академији, Војномедицинској академији, другим војним здравственим установама и потчињеним саставима.

Формацијска места војних свештеника прописују се актима формације Генералштаба Војске Србије и команди јединица или установа из става 1. овог члана, у складу са одредбама члана 14. овог споразума.

Делатности војних свештеника

Члан 7.

Делатности војних свештеника обухватају:

1) вршење богослужења и верских обреда, као и других богослужбених дужности:

(1) вршење светих тајни;

(2) служење свете литургије, јутрења, вечерњег, молитви, молепствија, молебана, благосиљања, благодарења, освећења, опела и парастоса,

(3) тумачење речи Божије и верске поуке;

2) остале верске делатности:

- (1) учешће у планирању богослужбених и осталих верских делатности, анализи и извештавању;
- (2) саветовање команданта (начелника или директора) јединице или установе о верским питањима;
- (3) организација:
 - предавања и беседа о духовно-моралним темама;
 - поклониčkih путовања;
- (4) опремање богослужбених простора покретним стварима, богослужбеним предметима и литературом;
- (5) надгледање рада војних свештеника у потчињеним командама;
- (6) ангажовање у припремама за извршење сложених задатака, као и у предузимању мера на превенцији ванредних догађаја, неприлагођеног понашања и негативних појава (суицид, злоупотреба психоактивних супстанци, секте, крађе и слично);
- (7) сарадња:
 - са органима за морал и психолозима команде јединице или установе у реализацији морално – психолошких припрема;
 - са осталим органима команде јединице или установе у организовању верских обреда поводом прослава државних, војних и верских празника и обележавања годишњица значајних догађаја из периода ослободилачких ратова Србије;
 - с војним свештеницима, односно верским службеницима истог нивоа;
 - с локалним свештеницима, односно верским службеницима;
- (8) пастирско-саветодавни рад;
- (9) оснивање црквеног хора.

Војни свештеници вршење богослужења и верских обреда као и других богослужбених дужности и осталих верских делатности, по правилу, врше у саставима из члана 6. став 1. овог споразума.

Војни свештеници могу вршити богослужење и верске обреде као и друге богослужбене дужности и остале верске делатности и ван састава из члана 6. став 1. овог споразума, уз одобрење министра одбране, односно лица које он овласти, архијереја из члана 11. овог споразума и архијереја под чијом управом је територија на којој се делатност верске службе врши.

Помоћници војних свештеника помажу војним свештеницима у вршењу богослужења и верских обреда као и других богослужбених дужности и осталих верских делатности из става 1. овог члана.

Министар одбране ближе уређује услове за вршење богослужења и верских обреда као и других богослужбених дужности и осталих верских делатности верске службе свештеника и помоћника свештеника из става 1. овог члана.

Специфичности вршења верске службе

Члан 8.

Војни свештеници када врше верску службу у Војсци Србије:

- 1) не носе и не употребљавају оружје;
- 2) обављају функцију командовања једино над помоћницима војних свештеника;

3) обављају функцију саветника команданта (начелника или директора) јединице или установе;

4) не могу бити позвани да сведоче о чињеницама и околностима које су сазнали приликом исповести, у складу са законом;

5) не могу бити ангажовани у планирању и извођењу психолошких операција, пословима судије поротника, саветника из области одбране и спровођењу извиђајног или истражног поступка;

6) имају искључиво право на начин обављања богослужбених делатности током којих не могу бити ометани, осим ако би продужење њиховог вршења негативно утицало на извршење основних задатака из дефинисаних мисија Војске Србије, угрозило животе и здравље људи и проузроковало материјалну штету на објектима инфраструктуре и покретним стварима;

7) не могу бити приморани да врше верски обред који је у супротности са аутономним прописима Српске Православне Цркве, нити могу бити позвани на одговорност од претпостављеног старешине због начина обављања богослужбених делатности у Војсци Србије, ако се верски обред обавља у складу с прописима;

8) носе браду у складу са учењем Православне Цркве, сходно Правилу службе Војске Србије;

9) носе одежду Српске Православне Цркве док обављају поверене им дужности, а у осталим приликама носе униформу Војске Србије сходно Правилу службе Војске Србије и другим прописима;

10) на свим униформама Војске Србије носе ознаку своје специјалности;

11) оловљавају се према чину који имају у Српској Православној Цркви;

12) у случају лишавања слободе војног свештеника, команда јединице, односно установе у којој је на служби одмах обавештава архијереја из члана 11. овог споразума.

Одредба става 1. овог члана не односи се на помоћнике војних свештеника.

Планирање и вршење делатности војних свештеника

Члан 9.

Планирање делатности војних свештеника из члана 7. овог споразума врши се кроз јединствена планска документа Генералштаба Војске Србије и команди јединица односно установа из члана 6. став 1. овог споразума, уз услов да је њихова реализација у сагласности са реализацијом основних задатака, потребама, обавезама и материјалним и финансијским могућностима команди јединица или установа.

Члан 10.

Делатности војних свештеника из члана 7. овог споразума, врше се у складу са аутономним прописима Српске Православне Цркве и планским документима команди јединица односно установа Војске Србије на целокупној територији Републике Србије, као и у мултинационалним операцијама.

Епископ војни и потребан број војних свештеника

Члан 11.

Свети архијерејски сабор Српске Православне Цркве одређује архијереја (у даљем тексту: Епископ војни) надлежног војним свештеницима са основа канонског права и аутономног права Српске Православне Цркве.

Члан 12.

Ради организовања и вршења верске службе у Војсци Србије Епископ војни правремено обезбеђује потребан број свештеника.

Војни свештеник распоређен на дужност у Генералштабу Војске Србије, обавља функцију главног војног свештеника у Војсци Србије, а у Српској Православној Цркви има звање архијерејског намесника (у даљем тексту: главни војни свештеник, односно архијерејски намесник).

За дужност главног војног свештеника, односно архијерејског намесника Епископ војни одређује свештеника са најмање шест година радног искуства на пословима верске службе, за које је потребна висока стручна спрема.

Војни свештеник распоређен на дужност у команди оперативног нивоа, обавља функцију војног свештеника координатора, а у Српској Православној Цркви има звање протонамесника (у даљем тексту: војни свештеник координатор, односно протонамесник).

За дужност војног свештеника координатора, односно протонамесника, као и за дужност војног свештеника на дужности за које је формацијом предвиђен чин мајора, Епископ војни одређује свештеника са најмање три године радног искуства на пословима верске службе, за које је потребна висока стручна спрема.

Пријем у професионалну војну службу, оцењивање рада и престанак службе војних свештеника

Члан 13.

Свештеници из члана 3. став 2. овог споразума, примају се у професионалну војну службу у Војску Србије, у складу са законом и другим прописима којима се уређује ова област.

За пријем у професионалну војну службу, свештеници из члана 3. став 2. овог споразума морају имати и мишљење Епископа војног.

Програм за оспособљавање кандидата за војне свештенике, место оспособљавања, трајање оспособљавања, начин полагања стручних испита и друга питања од значаја за проверу стручне оспособљености утврђује Генералштаб Војске Србије.

Члан 14.

Ако у укупном броју припадника Војске Србије има од 100 до 500 верника Српске Православне Цркве, верску службу у Војсци Србије обављаће један свештеник Српске Православне Цркве.

Ако у укупном броју припадника Војске Србије има од 500 до 1000 верника Српске Православне Цркве, верску службу у Војсци Србије обављаће два свештеника Српске Православне Цркве.

На сваких следећих 1000 припадника Војске Србије верника Српске Православне Цркве, верску службу у Војсци Србије обављаће још по један свештеник Српске Православне Цркве.

Војном свештенику одређује се помоћник који је верник Српске Православне Цркве.

Помоћници војних свештеника одређују се из редова припадника подофицирског кора Војске Србије, уз њихов пристанак, а на предлог војних свештеника.

Члан 15.

Оцењивање рада војних свештеника врше претпостављене старешине, у складу са законом и другим прописима, уз претходно прибављено мишљење Епископа војног.

Мишљења из става 1. овог члана прибавља и доставља командама јединица или установа за све војне свештенике надлежна организациона јединица Генералштаба Војске Србије.

Члан 16.

Војном свештенику престаје професионална војна служба, у складу са законом, као и када му Српска Православна Црква, према њеним аутономним прописима, ускрати право на обављање богослужбених делатности.

О ускраћивању права на обављање богослужбених делатности војном свештенику, Епископ војни писменим путем обавештава надлежну организациону јединицу Генералштаба Војске Србије.

Уколико војном свештенику професионална војна служба престане из разлога што је на основу коначне оцене здравствене службе утврђено да је трајно неспособан за службу у Војсци Србије, или је на располагању провео шест месеци, а према аутономним прописима Српске Православне Цркве испуњава услове за обављање богослужбених делатности, Свети архијерејски синод Српске Православне Цркве покренуће поступак да истог запосли.

Учешће војних свештеника у међународним активностима

Члан 17.

Ради вршења делатности из члана 7. овог споразума и остваривања слободе вероисповести припадника Војске Србије ангажованих у мултинационалним операцијама, војни свештеници и помоћници војних свештеника учествују у тим операцијама у саставу јединица ранга вода и вишег.

Ради остваривања слободе вероисповести припадника Војске Србије у изасланствима одбране Републике Србије, на школовању или по било ком основу на служби у иностранству, и чланова њихових породица, као и припадника Војске Србије ангажованих у мултинационалним операцијама појединачно и у саставу јединица нижих од ранга вода, Епископ војни користи помоћ епархија Српске Православне Цркве у иностранству или других помесних православних цркава.

Члан 18.

Војни свештеници учествују у активностима међународне војне сарадње, сагласно усвојеним плановима међународне војне сарадње.

Војни свештеници у активностима међународне сарадње са искључиво верским елементом, учествују уз мишљење Епископа војног.

Права верника у Војсци Србије

Члан 19.

Министарство одбране кроз систем командовања и Српска Православна Црква са основа црквено - канонске надлежности над војним свештеницима, припадницима Војске Србије обезбеђују:

- 1) остваривање слободе вероисповести, у складу са Уставом Републике Србије и законом и учешће у делатностима верске службе искључиво по сопственој вољи и убеђењу, уз уважавања обавеза које проистичу из војне службе;
- 2) заштиту од:

- узнемиравања, дискриминације или привилегованог положаја због верских уверења, припадања или неприпадања цркви односно верској заједници, учествовања или неучествовања у богослужењима и верским обредима и коришћења или некоришћења зајемчених верских слобода и права, у складу са законом;
- принуде која би могла угрозити њихову слободу вероисповести;
- присиле да се изјасне о својој вероисповести и верским уверењима или њиховом непостојању, у складу са законом;
- било каквих активности које за циљ имају прихватање друге вере;
- увредљивих и погрдних поступака и изјава других припадника Војске Србије о верским вредностима које верујућим припадницима представљају светињу и којима би се повредила њихова верска осећања.

Члан 20.

На захтев припадника Војске Србије – верника једне од традиционалних цркава и верских заједница, који у команди јединице односно установе нема војног свештеника односно верског службеника вероисповести којој припада, војни свештеник на служби у тој команди јединице односно установе, обавезан је да му помогне у остваривању слободе вероисповести.

Остваривање слободе вероисповести из става 1. овог члана подразумева комуникацију припадника Војске Србије верника са војним свештеником, односно верским службеником његове вероисповести из састава друге команде јединице или установе, остваривање права на специфичну исхрану у јединици или установи и омогућавање излазака и одсуства у време верских празника утврђених законом.

На захтев припадника Војске Србије верника једне од професионалних заједница или других верских организација уписаних у Регистар цркава и верских заједница који води Министарство надлежно за послове вера, војни свештеник на служби у тој команди јединице или установе је обавезан да му помогне у остваривању права на специфичну исхрану у јединици или установи и права на изласке и одсуства у време верских празника утврђених законом.

Војни свештеници делатности верске службе врше и за потребе припадника Војске Србије - верника других помесних православних цркава, ако исти то желе.

Примена начела позитивне дискриминације

Члан 21.

Када се број припадника Војске Србије, верника Српске Православне Цркве смањи испод броја који је утврђен у члану члана 14. став 1. и 2. овог споразума, у погледу броја војних свештеника, примењује се начело позитивне дискриминације.

Обезбеђење материјалних услова

Члан 22.

Богослужбени простор одређује командант касарне, војног објекта и другог места на којима се извршавају задаци или командант који је претпостављен свим јединицама или установама, на предлог војног свештеника.

Богослужбени простор из става 1. овог члана је неповредив. Намена богослужбеног простора може се променити уз пуно поштовање његове намене и уз уважавање става и мишљења војног свештеника и Епископа војног.

У богослужбеном простору из става 1. овог члана не могу се вршити богослужбене делатности сагласно аутономним прописима других традиционалних цркава и верских заједница без сагласности Епископа војног.

Министарство одбране одржава богослужбене просторе и опрема их покретним стварима опште намене.

Српска Православна Црква преко војних свештеника уређује унутрашњост богослужбених простора и опрема их богослужбеним предметима и богослужбеном литературом, у складу са својим аутономним прописима и на терет сопствених финансијских средстава.

Начин уређења и опремања богослужбених простора одређују војни свештеници сагласно аутономним прописима Српске Православне Цркве.

Војни свештеници могу уз одобрење претпостављеног старешине и уз сагласност Епископа војног обављати богослужбене делатности и изван богослужбеног простора.

Члан 23.

За потребе обављања делатности верске службе Министарство одбране војним свештеницима обезбеђује неопходан канцеларијски простор, техничку опрему, комуникационе ресурсе, потрошни материјал и моторна возила.

Ангажовање локалних свештеника

Члан 24.

У случају непопуњености формацијског места војног свештеника или његове дужности, ради вршења верске службе у Војсци Србије, може се привремено ангажовати локални свештеник уз сагласност Епископа војног.

Привремено ангажовање лица из става 1. овог члана регулише се посебним уговором.

Укупан број привремено ангажованих лица из става 1. овог члана не може бити већи од укупног броја непопуњених формацијских места војних свештеника или од укупног броја дужности одсутних војних свештеника.

Лице из става 1. овог члана мора испуњавати услове за формацијско место на којем се привремено ангажује.

Спорне ситуације

Члан 25.

Потписници су сагласни да ће у случају спорних ситуација заједничким напорима тражити решење прихватљиво за обе стране.

Измена споразума

Члан 26.

У случају да једна од потписница овог споразума сматра да су се битно променили услови у којима је Споразум склопљен, покренуће иницијативу за доношење новог, поштујући начела на којима је овај споразум утемељен.

Копије и ступање на снагу

Члан 27.

Споразум је израђен у 4 (четири) примерка, од којих свака страна потписница задржава по 2 (два) примерка.

Споразум ступа на снагу даном потписивања.

Ниш, 28. јун 2011. године.

**ПРЕДСЕДНИК
СВЕТОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ**

АЕМ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ИРИНЕЈ, с.р.

**МИНИСТАР ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

Драган Шутановац, с.р.